

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

28 sierpnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Zawistowski (przewodniczący)

SSN Paweł Grzegorczyk (sprawozdawca)

SSN Agnieszka Piotrowska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 28 sierpnia 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej Prokuratora Generalnego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 1 lipca 2021 r., V ACa 611/20,
w sprawie z powództwa Bank spółki akcyjnej w G.
przeciwko M.A. i J.A.
przy udziale Prokuratora Generalnego
o zapłatę,

- 1. odrzuca skargę kasacyjną co do pkt 1 zaskarżonego wyroku;**
- 2. uchyla zaskarżony wyrok w pkt 2 i 3 i w tym zakresie przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie, pozostawiając temu Sądowi orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Paweł Grzegorczyk Dariusz Zawistowski Agnieszka Piotrowska

(K.G.)

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 18 czerwca 2020 r. Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie zasądził od pozwanych M.A. i J.A. solidarnie na rzecz powódki Bank S.A. z siedzibą w G. kwotę 749,25 CHF wraz z odsetkami ustawowymi w wysokości 1,8 stopy odsetek ustawowych od dnia 20 czerwca 2018 r. do dnia zapłaty (pkt I); oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt II); orzekł o kosztach postępowania (pkt III).

Powyższe orzeczenie oparł na następujących ustaleniach faktycznych:

Na wniosek pozwanych strony zawarły w dniu 26 maja 2004 r. umowę kredytową, na której podstawie pozwani otrzymali kredyt w kwocie 46 778 CHF na potrzeby mieszkaniowe, a w zamian zobowiązali się do spłaty należności zgodnie z warunkami umowy. Zabezpieczenie kredytu stanowiła hipoteka umowna kaucyjna na nieruchomości w kwocie 25 300 CHF i hipoteka umowna zwykła w kwocie 46 778 CHF. W toku realizacji umowy pozwani dokonywali częściowych spłat, ale nieregularnie i nie zawsze w należnej wysokości. Wobec narastającego zadłużenia, pismami datowanymi na dzień 7 marca 2018 r., wysłanymi w dniu 9 marca 2018 r., powódka wezwała pozwanych do zapłaty wymagalnych i niespłaconych należności w ciągu 14 dni od otrzymania wezwania. Pozwani nie odebrali prawidłowo awizowanych wezwań do zapłaty, w których powódka poinformowała ich, że w związku z problemami w płatności mogą złożyć wniosek o restrukturyzację zobowiązania.

W związku z tym powódka skierowała do pozwanych w dniu 7 maja 2018 r. wypowiedzenia umowy kredytu hipotecznego i wezwania do zapłaty w terminie 30 dni ogółem kwoty 26 859,36 CHF, na co składała się kwota 26 737,58 CHF (kapitał), 116,78 CHF (zaległe odsetki) i 5 CHF (odsetki za opóźnienie).

Pozwani zamieszkują z dorosłymi dziećmi w lokalu w W. o powierzchni [...] m², składającym się z [...] pokoi. Pozwani nie podjęli spłaty kredytu ani spłaty zadłużenia, bo, jak twierdzą, są w trudnej sytuacji finansowej.

Pozwany jest z zawodu kucharzem, dotychczas bezrobotny, lecz obecnie pracuje, zaś pozwana jest cukiernikiem.

Zdaniem Sądu Okręgowego, powództwo zasługiwało na uwzględnienie tylko w nieznacznej części, ponieważ oświadczenie powódki o wypowiedzeniu umowy kredytu i wezwanie do zapłaty zostały podpisane przez osobę, co do której nie wykazano, by była umocowana do reprezentacji powódki. W konsekwencji – wobec nieskuteczności wypowiedzenia – wierzytelność objęta pozwem nie stała się wymagalna, gdy chodzi o całość kredytu. W ocenie Sądu Okręgowego roszczenie powódki było natomiast udowodnione i wymagalne co do zaległych rat w bieżącej spłacie kredytu. Wprawdzie, jak zauważył Sąd, pozwani po marcu 2018 r. nadal nie spłacali kredytu, co powiększyło ich wymagalne zadłużenie, ale powódka nie złożyła w tej materii stosownych wyliczeń.

Na skutek apelacji powódki, Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 1 lipca 2021 r., w pkt 1 sprostował zaskarżony apelacją wyrok; w pkt 2 zmienił zaskarżony wyrok: a) w punkcie II w ten sposób, że zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powódki kwotę 26 238,57 CHF z odsetkami umownymi w wysokości 1,8 stopy odsetek ustawowych od dnia 20 czerwca 2018 r. do dnia zapłaty; b) w punkcie III częściowo w ten sposób, że ustalił, iż koszty postępowania ponoszą w całości pozwani; w pkt 3 orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny wskazał, że powódka dopiero z uzasadnienia zaskarżonego wyroku dowiedziała się o przyczynach częściowego oddalenia powództwa, tj. uznaniu przez Sąd Okręgowy nieważności wypowiedzenia umowy kredytu. W ocenie Sądu Apelacyjnego, w tej sytuacji uzasadnione było uzupełnienie postępowania dowodowego przez dopuszczenie dowodów z dokumentów dołączonych do apelacji. Analiza uzupełnionego materiału dowodowego prowadziła do wniosku, że łącząca strony umowa kredytu została skutecznie wypowiedziana. Z tych względów Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony apelacją wyrok przez uwzględnienie powództwa w zakresie wynikającym z różnicy między kwotą zasądzoną w zaskarżonym wyroku a kwotą żadaną w apelacji.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł Prokurator Generalny, zaskarżając orzeczenie w całości, zarzucając naruszenie art. 385¹ § 1 i 2 k.c.

(wskazanie w *petitum* skargi art. 385¹ § 1 i 2 k.p.c. należało uznać za *falsa demonstratio*) i wnosząc o jego uchylenie oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W zakresie dopuszczalności rozpoznania skargi kasacyjnej ze względu na sposób wyznaczenia składu orzekającego (art. 80 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, jedn. tekst: Dz. U. z 2024 r., poz. 622), należało odwołać się odpowiednio do rozważań poczynionych m.in. w wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2025 r., II CSKP 1885/22 i II CSKP 172/24, które Sąd Najwyższy podziela, nie stwierdzając przeszkód do merytorycznego rozpoznania sprawy w niniejszym składzie.

W zakresie pkt 1 zaskarżonego wyroku skargę kasacyjną należało uznać za niedopuszczalną (*arg. ex art.* 398¹ § 1 k.p.c.), co skutkowało jej odrzuceniem (art. 398⁶ § 3 k.p.c.).

Formułując zarzuty kasacyjne Prokurator Generalny podniósł, że Sąd Apelacyjny błędnie nie zastosował art. 385¹ § 1 i 2 k.c. i zasądził na rzecz powódki wierzytelność wynikającą z wypowiedzenia umowy kredytu, podczas gdy zawarte w tej umowie klauzule przeliczeniowe, regulujące sposób wyliczenia kwoty kredytu i wysokość rat przez odwołanie do kursów z tabeli banku, są niedozwolone, ponieważ nie zostały indywidualnie uzgodnione, zostały sformułowane w sposób niejednoznaczny i są sprzeczne z dobrymi obyczajami, co sąd obowiązany jest uwzględnić z urzędu i ocenić skutki wyeliminowania takich klauzul ze stosunku zobowiązaniowego. Wskazał zarazem, że analiza łączącej strony umowy kredytu już *prima facie* prowadzi do wniosku o istnieniu w jej treści klauzul kształtujących obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszający jego interesy.

Przepisy art. 385¹ § 1 i 2 k.c. implementują do polskiego systemu prawnego rdzeń dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. Urz. WE L 95, s. 29, dalej – „dyrektywa 93/13”), zgodnie z którą warunki umowy, które nie były indywidualnie negocjowane, uznaje się za nieuczciwe, jeśli stojąc w sprzeczności z wymogami

dobrej wiary, powodują znaczącą nierównowagę wynikających z umowy praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta (art. 3 ust. 1 dyrektywy 93/13), a państwa członkowskie zobligowane są zapewnić, że w świetle prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta (art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13). Przy stosowaniu tych przepisów w krajowym porządku prawnym zasadnicze znaczenie ma w związku z tym judykatura Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, odnosząca się do powołanych postanowień dyrektywy 93/13.

Na tym tle, w świetle utrwalonego zapatrywania Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, jedną z zasadniczych gwarancji efektywności systemu ochrony konsumenta przed niedozwolonymi postanowieniami umownymi, jest nałożona na sąd powinność oceny umowy w aspekcie występowania w niej takich postanowień z urzędu, niezależnie od inicjatywy konsumenta. Zdaniem Trybunału, rola sądu krajowego w dziedzinie ochrony konsumentów nie ogranicza się do orzekania w przedmiocie nieuczciwego charakteru warunku umownego, lecz obejmuje także obowiązek zbadania tej kwestii z urzędu, przy czym jeżeli sąd krajowy uzna taki warunek umowny za nieuczciwy, jest zobowiązany do jego niestosowania, chyba że konsument, po otrzymaniu informacji od sądu, nie zamierza podnosić jego nieuczciwego i pozbawionego mocy wiążącej charakteru. Strukturalna asymetria między konsumentem a przedsiębiorcą powinna być bowiem równoważona przez interwencję podmiotu niebędącego stroną umowy. Przyznanie takich kompetencji sądowi zostało tym samym uznane za niezbędne do zapewnienia konsumentowi skutecznej ochrony, w szczególności z uwagi na okoliczność, że istnieje realne niebezpieczeństwo, iż nie jest on świadom swoich praw lub napotyka trudności w ich realizowaniu (por. wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 27 czerwca 2000 r., C-240/98-C-244/98 (sprawy połączone), *Océano Grupo Editorial and Salvat Editores*, ECLI:EU:C:2000:346, z dnia 21 listopada 2002 r., C-473/00, *Cofidis SA przeciwko Jean-Louis Fredout*, ECLI:EU:C:2002:705, z dnia 26 października 2006 r., C-168/05, *Elisa Maria Mostaza Claro przeciwko Centro Movil Milenium SL*, ECLI:EU:C:2006:675, z dnia 21 lutego 2013 r., C-472/11, *Banif Plus Bank Zrt przeciwko Csaba Csipai i Viktória Csipai*, ECLI:EU:C:2013:88; w nowszym orzecznictwie wyroki z dnia 7 listopada 2019 r.,

C-419/18, *Profi Credit Polska S.A. przeciwko Bogumile Włostowskiej i innym*, ECLI:EU:C:2019:930 i z dnia 11 kwietnia 2024 r., C-173/23, *Eventmedia Soluciones SL przeciwko Air Europa Líneas Aéreas SAU*, ECLI:EU:C:2024:295).

Stanowisko to znajduje szerokie odzwierciedlenie w judykaturze Sądu Najwyższego, w której zaznacza się konsekwentnie, w ślad za orzecznictwem unijnym, że przy uwzględnieniu interesu publicznego stanowiącego podstawę ochrony udzielonej konsumentom w przepisach dyrektywy 93/13, sąd krajowy ma obowiązek zbadania z urzędu, czy klauzula umowna ma charakter abuzywny i wyciągnięcia z tego konsekwencji, bez oczekiwania na to, aby konsument domagał się stwierdzenia jej nieważności (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9, poz. 56, wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 sierpnia 2016 r., V CNP 61/15, z dnia 16 września 2021 r., I CSKP 166/21, z dnia 15 października 2024 r., II CSKP 434/23 i z dnia 28 lutego 2025 r., II CSKP 380/23).

Granice rozważanej powinności nie są w pełni klarownie określone w judykaturze Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. W niektórych rozstrzygnięciach wskazuje się, że powinność, o której mowa, warunkowana jest dysponowaniem przez sąd krajowy niezbędnymi informacjami dotyczącymi okoliczności prawnych i faktycznych sprawy, co mieści się w granicach zasady kontradyktoryjności i składającego się nań ciężaru przytoczeń faktycznych, który spoczywa na stronach (art. 187 § 1 pkt 2, art. 210 § 2, art. 228 § 1 zdanie drugie k.p.c. *a contrario*) (por. np. wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 4 czerwca 2009 r., C-243/08, *Pannon GSM Zrt. przeciwko Erzsébet Sustikné Győrfi*, ECLI:EU:C:2009:350, z dnia 6 października 2009 r., C-40/08, *Asturcom Telecomunicaciones SL przeciwko Cristinie Rodríguez Nogueirze*, ECLI:EU:C:2009:615, z dnia 14 czerwca 2012 r., C-618/10, *Banco Español de Crédito SA przeciwko Joaquínowi Calderónowi Caminie*, ECLI:EU:C:2012:349, z dnia 30 maja 2013 r., C-397/11, *Erika Jörös przeciwko Aegon Magyarország Hitel Zrt.*, ECLI:EU:C:2013:340, z dnia 22 września 2022 r., C-335/21, *Vicente przeciwko Delii*, ECLI:EU:C:2022:720, z dnia 18 stycznia 2024 r., C-531/22, *Getin Noble Bank S.A. i in. przeciwko TL*, ECLI:EU:C:2024:58 i z dnia 11 kwietnia 2024 r., C-173/23). Dalej zdają się zmierzać wypowiedzi, w których akcentuje się konieczność

prowadzenia przez sąd krajowy dochodzenia w celu oceny ewentualnego niedozwolonego charakteru postanowienia umownego, co skłania do wyjścia poza materiał procesowy gromadzony przez strony (por. np. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 9 listopada 2010 r., C-137/08, *VB Pénzügyi Lízing Zrt. przeciwko Ferencowi Schneiderowi*, ECLI:EU:C:2010:659 i z dnia 21 lutego 2013 r., C-472/11). Z innych jeszcze rozstrzygnięć można wnioskować, że warunkiem podjęcia przez sąd krajowy analizy z urzędu jest dysponowanie odpowiednim materiałem faktycznym, niemniej aby do tego doprowadzić konieczne może okazać się podejmowanie czynności wykraczających poza ciężar przytoczeń spoczywający na stronach (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 13 marca 2025 r., C-337/23, *APS Beta Bulgaria EOOD, Agentsia za kontrol na prosrocheni zadalzhenia AD*, ECLI:EU:C:2025:183, pkt 77).

Z perspektywy przebiegu postępowania z udziałem konsumenta przed sądem polskim kwestia ta sprowadza się do pytania o procesowy wymiar dyrektywy 93/13 i stopień, w jaki akt ten ogranicza autonomię procesową państw członkowskich, mimo że jego punktem ciężkości jest harmonizacja prawa materialnego. W okolicznościach sprawy zakończonej zaskarżonym wyrokiem dążenie do doprecyzowania granic powinności ciążącej na sądzie polskim w zestawieniu z panującą w polskim postępowaniu rozpoznawczym zasadą kontradyktoryjności i wynikającymi z niej ciężarami procesowymi adresowanymi do stron, należało jednak uznać za zbędne.

W świetle całokształtu judykatury Trybunału nie powinno ulegać wątpliwości, że jeżeli w sprawie z udziałem konsumenta dokument obejmujący umowę jest elementem materiału procesowego, to sąd zobligowany jest dokonać kontroli zawartych w umowie postanowień w zakresie, w jakim stanowią one podstawę powództwa przeciwko konsumentowi także wtedy, gdy konsument nie wskazuje konkretnych postanowień umownych, które uważa za nieuczciwe lub nie przejawia w ogóle inicjatywy w kierunku badania umowy w aspekcie jej abuzywności. Jeśli zaś tekst umowy stwarza wątpliwość co do ewentualnej abuzywności jej postanowień, lecz nie jest wystarczający do dokonania tej oceny, sąd powinien – korzystając z przepisów regulujących materialne kierownictwo procesem (art. 212 § 1 k.p.c.) – dążyć do tego, aby konsument powołał konieczne twierdzenia faktyczne i dowody, a w razie konieczności skorzystać z możliwości dopuszczenia dowodu bez wniosku

strony (art. 232 zdanie drugie k.p.c.) (por. zwłaszcza wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 11 marca 2020 r., C-511/17, *Györgyné Lintner przeciwko UniCredit Bank Hungary Zrt.*, ECLI:EU:C:2020:188, pkt 27-28 i 37-38, a także wyrok z dnia 14 września 2023 r., C-83/22, *RTG przeciwko Tuk Tuk Travel SL*, ECLI:EU:C:2023:664, pkt 53-57 i postanowienie z dnia 26 listopada 2020 r., C-807/19, *DSK Bank EAD i FrontEx International EAD*, ECLI:EU:C:2020:967, pkt 52).

Stanowisko to należy odnieść odpowiednio do oceny, czy stronie postępowania przysługuje status konsumenta w rozumieniu dyrektywy 93/13, a w związku z tym, czy sprawa mieści się w zakresie zastosowania tego aktu (por. odpowiednio wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 4 czerwca 2015 r., C-497/13, *Froukje Faber przeciwko Autobedrijf Hazet Ochten BV*, ECLI:EU:C:2015:357, pkt 45-46). Na powinności te nie rzutuje okoliczność, że konsument reprezentowany jest w procesie przez kwalifikowanego pełnomocnika (por. wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 4 października 2007 r., C-429/05, *Max Rampion, Marie-Jeanne Godard przeciwko Franfinance SA, K par K SAS*, ECLI:EU:C:2007:575, pkt 65, z dnia 4 czerwca 2015 r., C-497/13, pkt 47 i z dnia 11 marca 2020 r., C-511/17, pkt 40).

Odnosząc te uwagi do okoliczności sprawy, należało zważyć, że powódka powołała się w pozwie na umowę kredytu udzielonego we frankach szwajcarskich. Elementem materiału procesowego był przedłożony z pozwem tekst umowy z załącznikiem (k. 24), w którym pozwani kredytobiorcy – osoby fizyczne – oświadczyli, że w związku z zaciągnięciem kredytu walutowego znane jest im ryzyko zmiany kursu waluty i są świadomi tego ryzyka, a także przyjęli do wiadomości m.in., że kwota kredytu wypłacana jest w złotych po przeliczeniu według kursu kupna waluty kredytu obowiązującego w banku, zgodnie z tabelą kursów, a kwota spłaty kredytu podlega przeliczeniu na złote według kursu sprzedaży waluty kredytu obowiązującego w banku, zgodnie z tabelą kursów.

W tym stanie rzeczy Sądy *meriti*, niezależnie od postawy procesowej pozwanych, były zobligowane do oceny z urzędu, czy umowa kredytu została zawarta z konsumentem, a także, czy mechanizm zawarty w tej umowie, włącznie

z będącym jego konsekwencją ryzykiem walutowym, nie opiera się na niedozwolonych postanowieniach umownych w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. i art. 3 ust. 1 dyrektywy 93/13. Przedstawiony przez powódkę materiał procesowy stwarzał bowiem co najmniej wątpliwości co do istnienia w umowie postanowień abuzywnych. Zastrzeżenia te jawią się jako wyraźniejsze, jeżeli wziąć pod uwagę, że zaskarżony wyrok zapadł w roku 2021, gdy problem niedozwolonego charakteru zbliżonych postanowień stosowanych przez kredytodawców w umowach kredytowych z konsumentami, powiązanych z walutą obcą, był już znany i szeroko rozważany w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (por. np. wyrok z dnia 3 października 2019 r., C-260/18, *Kamil Dziubak, Justyna Dziubak przeciwko Raiffeisen Bank International AG*, ECLI:EU:C:2019:819), a także Sądu Najwyższego (por. np. wyrok z dnia 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, nr B, poz. 20).

Sąd Apelacyjny rozpoznawał sprawę na rozprawie, toteż ewentualne braki w twierdzeniach faktycznych koniecznych do oceny statusu pozwanych jako konsumentów lub do dokonania kontroli abuzywności postanowień umownych, Sąd powinien uzupełnić przy odpowiednim zastosowaniu art. 212 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. Podejście takie odpowiada spoczywającemu na sądzie krajowym, tak dalece, jak to możliwe, obowiązкови dokonywania wykładni prawa krajowego w zgodzie z dyrektywą unijną (por. np. wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 13 listopada 1990 r., C-106/89, *Marleasing SA przeciwko La Comercial Internacional de Alimentación SA*, ECLI:EU:C:1990:395 i z dnia 27 marca 2019 r., C-545/17, *M. P. przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego*, ECLI:EU:C:2019:260). Mimo przede wszystkim materialnoprawnego charakteru dyrektywy 93/13, obowiązek ten może odnosić się także do przepisów prawa procesowego w zakresie, w jakim prawidłowe wdrożenie tego aktu wymaga zapewnienia spójności z nim nie tylko przepisów prawa materialnego, lecz także krajowych norm procesowych (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2024 r., II CSKP 1166/22 i – odpowiednio – z dnia 18 kwietnia 2024 r., II CSKP 6/22, OSNC 2024, nr 11, poz. 115). Realizując powołany obowiązek, z odpowiednim wykorzystaniem art. 156¹ § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c., Sąd Apelacyjny powinien także zwrócić uwagę stronom na ewentualnie

dostrzeżoną z urzędu abuzywność postanowień umownych, umożliwiając im wyrażenie stanowiska w tym przedmiocie (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021 r., III CZP 6/21 i powołane tam orzecznictwo unijne).

Zaniechanie przez Sądy *meriti* oceny umowy kredytu w aspekcie zawartych w niej ewentualnie niedozwolonych postanowień umownych mogło rzutować na wynik postępowania. W orzecznictwie Sądu Najwyższego określenie wysokości należności obciążającej kredytobiorcę w umowie kredytu powiązanej z walutą obcą z odwołaniem do kursu waluty obcej ustalanego jednostronnie przez bank, bez wskazania obiektywnych kryteriów jego oznaczania, uznaje się bowiem za nietransparentne i pozostawiające pole do arbitralnego działania banku, a w konsekwencji obarczające kredytobiorcę nieprzewidywalnym ryzykiem i naruszające równorzędność stron umowy kredytu (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2024 r., II CSKP 945/24 i z dnia 6 czerwca 2025 r., II CSKP 570/23 oraz powołane tam szerokie orzecznictwo).

Zarzut naruszenia art. 385¹ k.c. należało w konkluzji uznać za zasadny. Jednocześnie zgodzić się należało ze stanowiskiem skarżącego, że przez wydanie zaskarżonego wyroku doszło do naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego, a tym samym spełniona była dodatkowa przesłanka zasadności skargi kasacyjnej Prokuratora Generalnego (art. 398³ § 2 k.p.c.) (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2018 r., I CSK 609/17).

Uchybienia tego nie można jednak łączyć *per se* z faktem, że do naruszenia prawa doszło na niekorzyść konsumenta. Nie każdy błąd jurysdykcyjny, chociażby popełniony na niekorzyść konsumenta, jest równoznaczny z naruszeniem podstawowych zasad porządku prawnego, a oceny tej nie zmienia treść art. 76 Konstytucji. Ponadto, nie może ująć uwadze, że konsumencki status pozwanych nie został przesądzony na dotychczasowym etapie postępowania.

Uchybienie Sądu *a quo* polegało jednak na pominięciu przepisu prawa krajowego (art. 385¹ k.c.), implementującego przepis prawa Unii (art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13), który w świetle utrwalonego stanowiska Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej należy traktować za równoważny z przepisami mającymi w krajowym porządku prawnym charakter zasad porządku publicznego

(por. np. wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 21 grudnia 2016 r., C-154/15, *Francisco Gutiérrez Naranjo i Ana María Palacios Martínez przeciwko Cajasur Banco i Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA (BBVA)*, ECLI:EU:C:2016:980, pkt 54 i z dnia 3 lipca 2025 r., C-582/23, *Wiszkier*, ECLI:EU:C:2025:518, pkt 37). Niezależnie od tego, zasadnie zarzucone naruszenie art. 385¹ k.c. uchybiało jednomyślnemu stanowisku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Sądu Najwyższego w kwestii powinności podjęcia przez sąd kontroli potencjalnej abuzywności postanowienia umownego z urzędu. Odstępstwo od tak utrwalonej linii orzeczniczej, w braku merytorycznej argumentacji, rodzi znamiona arbitralności, a w rezultacie stanowi ingerencję w zasadę równości (art. 32 ust. 1 Konstytucji) (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2021 r., I CSKP 52/21, OSNC 2022, nr 1, poz. 7).

W postępowaniu kasacyjnym Sąd Najwyższy jest związany podstawą faktyczną zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), co *a fortiori* wyklucza prowadzenie postępowania dowodowego dotyczącego faktów istotnych dla rozstrzygnięcia *meritum* sprawy. Złożone w odpowiedzi na skargę kasacyjną i oparte na podstawie art. 382 w związku z art. 398²¹ k.p.c. wnioski o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów nie mogły tym samym okazać się skuteczne ani wpłynąć na wynik postępowania kasacyjnego.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁶ § 3 i art. 398¹⁵ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Paweł Grzegorzcyk

Dariusz Zawistowski

Agnieszka Piotrowska

(K.G.)

[SOP]